

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Факультет № 6
Кафедра соціології та психології

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Історія психології»

обов'язковий компонент

освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 № 8)

Розробник: завідувачка кафедри соціології та психології , професор, доктор психологічних наук Євдокімова О.О.

Рецензенти:

Начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, доцент Станіслав Ларіонов.

Завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, доктор історичних наук, професор Греченко В.А.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 12	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 2 Семестр 3 Вид контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – 30;		Лекції – 6;
Семінарські заняття – 28 ;		Семінарські заняття – 6;
Практичні заняття – 0;		Практичні заняття – 0;
Лабораторні заняття – 0;		Лабораторні заняття – 0;
Самостійна робота – 62;		Самостійна робота – 108;
Індивідуальні завдання:		Індивідуальні завдання:
Курсова робота – немає		Курсова робота – немає
Реферати (тощо) – немає		Реферати – немає

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення дисципліни - формування системних теоретичних знань щодо загальних закономірностей виникнення і розвитку поглядів на психіку на основі аналізу різних підходів до розуміння її природи, функцій і генези; формування наукових уявлень про специфіку різних етапів становлення предмета психологічної науки; розкриття динаміки та логіки розвитку психологічних концепцій

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення даного курсу базується на знаннях основних положень загальної психології, вікової психології, соціальної психології, філософії, історії.

Очікувані результати навчання: результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- особливості предмету історії психології на різних етапах розвитку психологічної науки;
- періодизацію та зміст основних періодів історії психології;
- рушійні сили та причини історичного розвитку психологічних ідей;
- принципи історико-психологічного аналізу;
- основні теоретичні напрямки психології;

- сучасний стан та найважливіші тенденції розвитку психології.

вміти: визначати предмет, об'єкт та завдання історії психології; володіти методиками дослідження історичних психологічних джерел; володіти конкретними методами аналізу історичного наукового тексту.

Історія психології – це одна з небагатьох дисциплін, яка синтезує знання з окремих галузей психології. З одного боку, її зміст заснований на тих знаннях, що отримані з інших курсів – загальної, вікової, соціальної психології та ін. З другого боку, історія психології дозволяє привести ці знання у систему, зрозуміти логіку становлення психології, причини зміни її предмета.

Значення курсу історії психології полягає в тому, що зміст цього предмета по суті є основою культури, яка необхідна для психологів в будь-якій галузі їх діяльності.

Історія психології вчить не тільки фактам, але й мисленню, вмінню зрозуміти та адекватно оцінити окремі психологічні явища та концепції. Аналіз різноманітних підходів до психіки дасть змогу студентам виробити неідеалізований, недогматичний погляд на різні теорії, навчить мислити об'єктивно, знаходити реальні достоїнства та недоліки як абсолютизованих теорій, так і нових, модних в теперішній час.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності; ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним; ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність); ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства

Спеціальні (фахові) компетентності	СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології. СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ. СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
---	--

1. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки».

Предмет та методи історії психології. Етапи розвитку психології. Основні фактори та принципи, які зумовили розвиток психології.

ТЕМА № 2. «Міфологічна психологія».

Міфологічне мислення. Міфологічні уявлення. Анімізм. Тотемізм. Метемпсихоз. Старослов'янські міфологічні вірування. Психологічні погляди стародавньої Індії (брахманізм, веді, упанішади, санх'я, нья, веданта, міманса, йога, вайшешика, чарвакі, джайнізм). Психологічні погляди у стародавньому Китаї (даосизм, Лао-цзи, Мо-цзи, конфуціанство).

ТЕМА № 3. «Розвиток психології в античну добу».

Загальна характеристика психології в період античності. Перші психологічні теорії античності: Піфагор, Геракліт, Демокріт, Гіпократ. Провідні психологічні теорії античності (класичний період): Сократ, Платон, Аристотель. Психологічні концепції еллінізму: школа кініків (циніків), Епікур, стоїки, Плотін.

ТЕМА № 4. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».

Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя: концептуалізм та номіналізм. Розвиток європейської психології в IV–XI ст. Арабська психологія (Ібн аль-Хайсам, Ібн Сіна, Ібн Рушд). Психологія пізнього Середньовіччя (XII – XVст.). Розвиток психології в епоху Відродження.

ТЕМА № 5. «Розвиток психології у Новий час».

Загальна характеристика психології у Новий час: дуалізм, матеріалізм, ідеалізм, сенсуалізм, раціоналізм. Перші теорії Нового часу: Френсіс Бекон, Рене Декарт. Раціоналізм в психології. Сенсуалізм в психології.

ТЕМА № 6. «Розвиток психології у 18 сторіччі».

Загальна характеристика психології в 18 ст. Розвиток французької психології: Жюльєн Ламетрі, Е. Кондильяк. Розвиток німецької психології: Х. Вольф, І. Кант. Виникнення та розвиток асоціативної психології: Д. Берклі, Д. Юм, Д. Гартлі.

ТЕМА № 7. «Розвиток асоціативної психології в XIX ст.».

Загальна характеристика асоціативної психології. Класичні теорії асоціативної психології: Т. Браун, Дж. Міль. Розвиток асоціативної психології у другій половині XIX ст.: І.Ф. Герbart, Дж. Ст. Міль, О. Бен. Становлення експериментальної психології.

ТЕМА № 8. «Розвиток психології у XIX – XX ст.»

Становлення та розвиток нових психологічних шкіл. Структуралізм. Вюрцбургська школа. Функціоналізм. Французька психологічна школа. Описова психологія (В.Дільтей, Е. Шпрангер).

ТЕМА №9. «Біхевіоризм, гештальтпсихологія, глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.»

Методологічна криза в психології. Загальна характеристика біхевіоризму. Теорія Торндайка. Теорія Уотсона. Виникнення та розвиток необіхевіоризму. Теорія соціального научіння. Загальна характеристика гештальтпсихології. Дослідження процесу пізнання. Динамічна теорія особистості та групи К. Левіна.

ТЕМА № 10. «Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.»

Загальна характеристика глибинної психології. Теорія особистості та психоаналіз З. Фрейда. Аналітична психологія Юнга. Індивідуальна психологія А. Адлера. Розвиток психоаналізу у 30-50 роки. К. Хорні. Модифікація глибинної психології у другій половині XX ст.

ТЕМА №11. «Нові напрямки в психології другої половини XX ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія»

Загальна характеристика гуманістичної психології. Перші теорії гуманістичної психології. Теорія А. Маслоу. Теоретичні та психотерапевтичні концепції Роджерса та Франкла. Генетична психологія. Когнітивна психологія.

ТЕМА №12. «Виникнення та становлення психологічної науки в Україні».

Розвиток психологічної думки в Україні у XVII столітті (Касіян Сокович, Інокентій Гізель, Симеон Іванович Яворський). Розвиток психологічної науки в Україні у XVIII столітті (Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, Г. С. Сковорода, Я. Козельський). Розвиток української психології XIX–XX століть (М. Максимович, П. Юркевич, О. Новицький, Ю. Охорович, П. Ковалевський, В. Вернадський). Розвиток психології на території України в радянський період (Г. Костюк, П. Чамата, С. Максименко, О. Бондаренко) Харківська психологічна школа. Українська психологія в еміграції.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.	8	2	2	-	-	4	залік
Тема №2. Міфологічна психологія	8	2	2	-	-	6	
Тема №3. Розвиток психології в період античності	8	2	2	-	-	6	
Тема № 4.. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».	14	2	2	-	-	6	
Тема № 5. Розвиток психології у Новий час	8	2	2	-	-	4	
Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 7. Розвиток асоціативної психології у 19 ст.	8	2	2	-	-	4	

Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.	12	4	2	-	-	4	
Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 11.. Нові напрямки в психології другої половини XX ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія	10	2	2	-	-	6	
Тема № 12. Виникнення та становлення психологічної науки в Україні	14	4	4	-	-	8	
Всього	120	30	28			62	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.	8			-	-	8	залік
Тема №2. Міфологічна психологія	8			-	-	8	
Тема №3. Розвиток психології в період античності	8			-	-	8	
Тема № 4.. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».	14	2	2	-	-	10	
Тема № 5. Розвиток психології у Новий час	8			-	-	8	
Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.	8			-	-	8	
Тема № 7. Розвиток асоціативної психології у 19 ст.	8			-	-	8	

Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст.	8			-	-	8	
Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.	12			-	-	12	
Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.	14	2	2	-	-	10	
Тема № 11.. Нові напрямки в психології другої половини XX ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія	10			-	-	10	
Тема № 12. Виникнення та становлення психологічної науки в Україні	14	2	2	-	-	10	
Всього	120	6	6			108	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни			Література:
	Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.		
	Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Методологічні проблеми історії психології. 2. Основна різниця між історичною психологією науки, психоісторією та історією науки. 3. Трансформація предмету психології протягом історії.		1-3; 9
	Тема №2. «Міфологічна психологія».		
	Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Погляди на душу і психічні явища в сюжетах античних міфів. 2. Погляди на душу в старослов'янській міфології. 3. Використання міфології в сучасній психології.		Основна: 1-3 Додаткова: 17; 45; 68
	Тема №3. Розвиток психології в період античності		
	1. Завдання на самостійну роботу за темою: 2. Загальна характеристика матеріалістичного вчення про душу в античності. 3. Проблема душі та її конфліктів в теорії Платона. 4. Природно-науковий підхід до душі в теорії Аристотеля. 5. Порівняльний аналіз підходів до проблеми волі в теоріях стоїків, Епікура та Аристотеля. 6. Філософсько-психологічна концепція Льовкіппа-		Основна література: 1-3 Додаткова: 1, 2, 17, 18, 39, 44

		Демокріта.	
		Тема № 4. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Зародження сакрального підходу до проблеми душі. 2. Порівняльна характеристика номіналізму та реалізму. 3. Загальна характеристика досягнень духовної психології 4. Психологічні погляди П.Абеляра. 5. Порівняльний аналіз вчення про природу душі Платона та Августина.	Основна література: 1-3 Додаткова: 2, 3, 28, 34, 52
		Тема № 5. Розвиток психології у Новий час	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Підхід до проблеми пізнання у сенсуалізмі та раціоналізмі. 2. Проблема поведінки та розвитку рефлексів в теорії Декарта. 3. Проблема волі та роль афектів і розуму у розвитку вольової поведінки в працях Декарта та Спінози. 4. Призначення афектів у теорії Спінози. 5. Види дослідів, які виділяє Локк. 6. Спіноза та його вчення про психіку. 7. Внесок Френсіса Бекона в психологічну науку. 8. Психологічні ідеї Рене Декарта. 9. Сенсуалізм Томаса Гоббса	Основна література: 1-3. Додаткова: 5, 19, 21, 38, 51
		Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Проблема здібностей у працях французьких освітян. 2. Сутність дискусії між Гельвецієм та Дідро. 3. Внесок Ж. Ламетрі у теорію Декарта. 4. Характерні особливості підходу до проблеми психіки в німецькій психології. 5. Положення теорії Вольфа, що стали ведучими для німецької психології. 6. Теорія асоціацій Гартлі. 7. Розвиток теорії пізнання у роботах Берклі та Юма. 8. Характеристика основних проблем французької психології XVIII ст. 9. Характерні особливості німецької психології XVIII ст.	Основна література: 1-3 Додаткова: 1 5, 23, 24 ,32, 67

		Тема № 7. Розвиток асоціативної психології у 19 ст.	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Доповнення, які були внесені Брауном в закони асоціацій. 2. Зміст свідомості в теорії Д.С. Мілля. 3. Характеристики уявлень, які введено Гербартом. 4. Новий метод дослідження, що був запропонований Беном. 5. Зміна предмету психології в теорії Спенсера	Основна література: 1-3, Додаткова: 4, 11, 17, 41
		Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст. Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Порівняльний аналіз підходів до побудови психології в структуралізмі, функціоналізмі та описовій психології. 2. Основні відкриття Кюльпе та його співробітників. 3. Фактори, що зумовлюють напрям психічної діяльності з точки зору Брентано та Штумпфа. 4. Особливості підходу до психології мистецтва в концепції Штумпфа. 5. Загальне у функціоналізмі та прагматизмі. 6. Експериментальне дослідження мислення у Вюрцбурзькій школі. 7. Різниця підходів Джемса і Ланге щодо емоцій. 8. Психологічні проблеми, які було досліджено Жане.	Основна література: 1-3, Додаткова: 4, 5, 6, 13, 14, 22.
		Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Можливості та межі керування поведінкою в біхевіоризмі. 2. Роль засобів масової інформації в формуванні поведінки (концепція Бандури). 3. Експерименти по вивченню емоцій Уотсона. 4. Порівняльний аналіз підходу до проблеми мислення в біхевіоризмі та гештальтпсихології.	Основна література: 1-3, Додаткова: 4, 12, 33
		Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.	
		Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Структура особистості в теорії Фрейда. 2. Принципи типології Юнга. 3. Зміни, які вніс Еріксон в періодизацію розвитку особистості. 4. Базальна тривога Карен Хорні	Основна література: 1-3, Додаткова: 4, 56, 57, 58, 61, 64, 65

	Тема № 11.. Нові напрямки в психології другої половини ХХ ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія	
	Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Основні принципи гуманістичної психології. 2. Потреби в структурі особистості, описані Маслоу. 3. Роль самоактуалізації в розвитку особистості. 4. Етапи розвитку мислення в теорії Піаже. 5. Сутність основного постулату Келлі. 6. Трактовка безсвідомого в когнітивній психології.	Основна література: 1-2, Додаткова: 4, 40, 43, 49
	Тема № 12. Виникнення та становлення психологічної науки в Україні. Завдання на самостійну роботу за темою: 1. Фактори, що сприяли розвитку української психології. 2. Українські психологи середини ХІХ ст. 3. Вплив зміни соціальної ситуації на процес формування психології в Україні. 4. Періоди розвитку української психології. 5. Специфіка вітчизняного підходу до проблеми поведінки. 6. Проблеми, які стояли перед радянською психологією. 7. Специфіка підходу до проблеми особистості в українській психології. 8. Тенденції у розвитку вітчизняної психології наприкінці ХХ ст.	Основна література: 1.

5. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Методологічні проблеми історії психології.
2. Основна різниця між історичною психологією науки, психоісторією та історією науки.
3. Погляди на душу і психічні явища в сюжетах античних міфів.
4. Погляди на душу в старослов'янській міфології.
5. Використання міфології в сучасній психології.
6. Загальна характеристика матеріалістичного вчення про душу в античності.
7. Проблема душі та її конфліктів в теорії Платона.
8. Природно-науковий підхід до душі в теорії Аристотеля.
9. Порівняльний аналіз підходів до проблеми волі в теоріях стоїків, Епікура та Аристотеля.
10. Доповнення, які були внесені Брауном в закони асоціацій.
11. Зміст свідомості в теорії Д.С. Мілля.
12. Характеристики уявлень, які введено Гербартом.
13. Новий метод дослідження, що був запропонований Беном.

14. Зміна предмету психології в теорії Спенсера.
15. Етапи розвитку психіки, що описані в теорії Спенсера.
16. Можливості та межі керування поведінкою в біхевіоризмі.
17. Роль засобів масової інформації в формуванні поведінки (концепція Бандури).
18. Експерименти по вивченню емоцій Уотсона.
19. Порівняльний аналіз підходу до проблеми мислення в біхевіоризмі та гештальтпсихології.
20. Структура особистості в теорії Фрейда.
21. Принципи типології Юнга.
22. Зміни, які вніс Еріксон в періодизацію розвитку особистості.
23. Особливості підходу до проблеми безсвідомого в гуманістичній психології.
24. Самоактуалізація та її значення в концепціях Маслоу і Франкла.
25. Різниця підходів до корекції психічного розвитку у психоаналізі та гуманістичній психології.
26. Порівняльний аналіз підходу до проблеми психологічного захисту в глибинній та гуманістичній психології.
27. Роль інтелекту в розвитку психіки – позиції Фрейда та Піаже.
28. Проблема освіти в теорії Піаже – достоїнства та недоліки.
29. Розвиток психологічної думки в Україні у XVII столітті (Касіян Сокович, Інокентій Гізель, Симеон Іванович Яворський).
30. Розвиток психологічної науки в Україні у XVIII столітті (Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, Г. С. Сковорода, Я. Козельський).
31. Розвиток української психології XIX–XX століть (М. Максимович, П. Юркевич, О. Новицький, Ю. Охорovich, П. Ковалевський, В. Вернадський).
32. Розвиток психології на території України в радянський період (Г. Костюк, П. Чамата, С. Максименко, О. Бондаренко).
33. Харківська психологічна школа.
34. Українська психологія в еміграції

5.1.2. Теми курсових робіт (не передбачено навчальним планом)

5.13. Теми наукових робіт (не передбачено навчальним планом)

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, семінарських занять, а також самостійної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції із застосуванням мультимедійних матеріалів;
- метод наукового порівняння
- частково-пошуковий метод.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
Індивідуальна робота передбачає виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Предмет та методи історії психології.
2. Основні етапи розвитку психології.
3. Методологічні принципи психології.
4. Використання міфології в сучасній психології.
5. Погляди на душу в стародавньому Єгипті.
6. Погляди на душу в стародавньому Китаї.
7. Психологічні вчення стародавньої Індії.
8. Загальна характеристика психології в період античності.
9. Перші психологічні теорії античності (Піфагор, Геракліт, Демокрит, Гіппократ).
10. Психологічні теорії античності класичного періоду (Сократ, Платон, Аристотель).
11. Психологічні погляди Сократа.
12. Теорія Платона.
13. Теорія Аристотеля.
14. Психологічні концепції еллінізму (школа кініків, Епікур, стоїки).
15. Погляди на світ і душу в античній психології.
16. Теорії пізнання в античній психології (сенсуалізм та раціоналізм).
17. Погляди стосовно регуляції поведінки в працях античних психологів.
18. Відкриття античної психології, які найбільше вплинули на психологічну науку Середньовіччя.
19. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя.
20. Відносини науки та церкви в епоху Середньовіччя.
21. Арабська психологія (Ібн аль-Хайсам, Ібн Сіна, Ібн Рушд).
22. Зародження сакрального підходу до проблеми душі.
23. Порівняльна характеристика номіналізму та реалізму.
24. Психологія в період пізнього Середньовіччя.
25. Загальна характеристика досягнень духовної психології.
26. Зародження психофізіології та диференційної психології в Середньовіччі та епоху Відродження.
27. Розвиток психології в епоху Відродження.
28. Загальна характеристика психології у Новий час.

29. Сутність психологічних поглядів Ф. Бекона.
30. Психологічні погляди Р. Декарта.
31. Особливості психологічних поглядів В. Лейбниця.
32. Раціоналізм в психології XV-XVII ст. (Б. Спіноза, Г.В. Лейбниц).
33. Сенсуалізм в психології XV-XVII ст. (Т. Гоббс, Дж. Локк).
34. Порівняльна характеристика раціоналізму та сенсуалізму.
35. Психологічна теорія Спінози.
36. Погляди на світ та душу в психології Нового часу (дуалізм та матеріалізм).
37. Підходи до проблеми емоції Р. Декарта та Спінози.
38. Рефлекторна природа поведінки в теорії Р.Декарта.
39. Проблема пізнання в роботах Дж. Локка.
40. Загальна характеристика психології в XVIII ст.
- 41.Розвиток французької психології в XVIII ст. (Ж. Ламетрі, Е. Кондільяк, Ш. Боне, Д. Дідро, К. Гельвецій, Жан Жак Руссо, П.Ж. Кабаніс).
- 42.Розвиток німецької психології в XVIII ст. (Х. Вольф, І. Кант).
- 43.Психологічні погляди І. Канта.
- 44.Зародження та розвиток асоціативної психології (Д. Берклі, Д. Юм, Д. Гартлі).
- 45.Загальна характеристика розвитку асоціативної психології в XIX ст.
- 46.Класичні теорії асоціативної психології XIX ст. (Томас Браун, Джеймс Мілль).
- 47.Розвиток асоціативної психології у другій половині XIX ст. (І.Ф. Гербарт, Джон Стюарт Мілль, А. Бен, Г. Спенсер).
- 48.Порівняльний аналіз психологічних поглядів Джеймса Мілля та Джона Стюарта Мілля.
- 49.Становлення експериментальної психології.
- 50.Роль Вундта в розвитку психології.
- 51.Становлення та розвиток нових психологічних шкіл на рубежі XIX- XX ст.
- 52.Структуралізм в психології (Е. Тітченер).
- 53.Вюрцбургська школа (О. Кюльпе, К. Бюлер).
- 54.Функціоналізм (Ф. Брентано, К. Штумпф; В. Джемс, Р. Вудвордс).
- 55.Французька психологічна школа (Т. Рібо, П. Жане, Е. Дюркгейм).
- 56.Описова психологія (В. Дільтей, Е. Шпрангер).
- 57.Методологічна криза в психології.
- 58.Загальна характеристика біхевіоризму.
- 59.Загальна характеристика гештальтпсихології.
- 60.Загальна характеристика глибинної психології (психоаналізу).
- 61.Загальна характеристика гуманістичної психології.
- 62.Когнітивна психологія.
- 63.Порівняльний аналіз підходу до проблеми мислення в біхевіоризмі та гештальтпсихології.
- 64.Різниця підходів до корекції психічного розвитку у психоаналізі та гуманістичній психології.

- 65.Розвиток психологічної думки в Україні у XVII столітті (Касіян Сокович, Інокентій Гізель, Симеон Іванович Яворський).
- 66.Розвиток психологічної науки в Україні у XVIII столітті (Ф. Прокопович, М. Козачинський, С. Калиновський, Г. С. Сковорода, Я. Козельський).
- 67.Розвиток української психології XIX–XX століть (М. Максимович, П. Юркевич, О. Новицький, Ю. Охорович, П. Ковалевський, В. Вернадський).
- 68.Розвиток психології на території України в радянський період (Г. Костюк, П. Чамата, С. Максименко, О. Бондаренко).
69. Харківська психологічна школа.
- 70.Українська психологія в еміграції

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Форми оцінювання

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ ЗА ОДИН СЕМЕСТР			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1	Разом
Робота на лекційному занятті	15	1	15

Робота на семінарському занятті	14	2	28
Проміжне тестування	1	7	7
Екзаменаційне тестування	1	50	50
Всього			100
ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ			
Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання	
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції.	
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи	
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається	
Робота на семінарському занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання	
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні семінарських питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною і змістовною	
	0,5	Здобувач присутній на семінарському занятті, уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття	
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається	
Проміжне тестування	7	Проміжне тестування включає в себе питання, раніше обговорені на семінарських заняттях і складається з 21 тестового питання з варіантами відповідей. За кожну правильну відповідь студент отримує 3 бали.	
	1-50	Підсумковий контроль (залік) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання. У разі дистанційного навчання підсумковий	

Підсумковий контроль		контроль проводиться у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене вміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно «зараховано»	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою

			навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80 – 89	Добре «зараховано»	B	« Дуже добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками.
75 – 79		C	« Добре » – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією–двома значними помилками.
65 – 74	Задовільно «зараховано»	D	« Задовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний неповністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60 – 64		E	« Достатньо » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мініимального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки.
21–59	Незадовільно «не зараховано»	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мініимального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
1–20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Інформаційне та методичне забезпечення навчальної дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Євдокімова О.О. Історія психології: навчальний посібник. Харків: Константа, 2020. 320 с. <http://dspace.univd.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6521>

2. [Історія психології : курс лекцій: навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. Умань: Візаві, 2012. 209 с.

3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник.](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». 235 с.

Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник / Авт-уклад. О.П. Коханова, 2016. НВП «Інтерсервіс». 235 с.

https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/16139/1/O_Kokhanova_IP_IL.pdf

5. Ковальчук З. Я. Історія психології: курс лекцій. Частина 2: для студентів спеціальностей «Психологія», «Практична психологія» Львів: ЛьвДУВС, 2013. 344 с.

<http://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/851/1/%D1%96%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D1%8F%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%97%20%D1%87.2.pdf>

6. Роменець В.А. Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження: навч. посіб. Київ : Либідь, 2005. 916с.

<http://librarium.freehostia.com/human/psychologija/11/istoriya-psiologii-starodavniy-svit-romenecy.html>

7. Роменець В.А. Історія психології: XIX – початок XX століття : навч.посібник. К.: Вища шк., 1995. 616.

https://chtyvo.org.ua/authors/Romenets_Volodymyr/Istoriia_psykholohii_XIX_pochatku_XX_stolittia/

8. Роменець В.А. Історія психології: XVII століття. Епоха Просвітництва : навч. посібник К.: Либідь, 2006. 1000 с.

<http://librarium.freehostia.com/human/psychologija/11/istoriya-psiologii-epoha-prosvitnictva-romenecy.html>

Додаткова література:

1. Арістотель. Поетика / Пер. Б. Тена; вступ. ст. і коментарі Й. Кобова. К.: Мистецтво, 1967. 136 с.

2. [Арістотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк.](#) К.: Основи, 2005. 239 с.

3. [Арістотель. Нікомахова етика / Пер. В. Ставнюк. К.: Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.](#)

4. Ніцше Фридрих. Так казав Заратустра - <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=3781>

5. Платон. Твори. <http://www.ukrcenter.com/%D0%9B%D1%96%D1%8>

6. Франкл В. Людина в пошуках справжнього сенсу. Психолог у концтаборі. <https://knigogo.com.ua/knigi/lyudyna-v-poshukah-spravzhnogo-sensu-psycholog-u-kontstabori/>

7. Фройд З. Тлумачення снів <https://knigogo.com.ua/knigi/tlumachennya-sniv/>

8. Фройд З. Вступ до психоаналізу. <https://javalibre.com.ua/java-book/book/2925162>

9. Фрейд З. Психологія сексуальності.
<https://book24.ua/product/psihologiya-seksualnosti/>
10. Фромм Е. Мати чи бути.
https://hromadalib.files.wordpress.com/2015/12/fromm_2010_have.pdf
11. Фромм Е. Мистецтво любові / Еріх Фромм ; пер. з англ. В. Кучменко.
Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 192 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Fromm_Erich/Mystetstvo_liubovi.pdf?
12. Еріх Фромм Втеча від свободи. <https://nashformat.ua/products/ebook-vtecha-vid-svobody-621651#gallery-1>
- Елкінд Д. Ерік Еріксон і вісім стадій людського життя.
<http://psychologis.com.ua/-1-517.htm>
13. К. Г. Юнг "Архетипи і колективне несвідоме" <https://book-ye.com.ua/catalog/psykholohiya/arkhetypy-i-kolektyvne-nesvidome/>
14. К. Г. Юнг "AION. Нариси щодо символіки самості", <https://book-ye.com.ua/catalog/psykholohiya/aion-narysy-shchodo-symvoliky-samosti/>